

MA-132

March-2019

B.Ed., Sem.-I (Repeater)**A-01 : Childhood & Growing Up**

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) નીચેના કોઈ એક પ્રશ્ન સમૂહનો જવાબ આપો : 14
- (1) મનોવિજ્ઞાનનો અર્થ, સંકલ્પના અને સ્વરૂપ સ્પષ્ટ કરો.
- (2) શિક્ષકને શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનનું જ્ઞાન કઈ રીતે ઉપયોગી થાય છે ?
- અથવા**
- (1) અવલોકન એટલે શું ? તેનું મહત્ત્વ અને મર્યાદાઓ જણાવો.
- (2) વર્ગખંડની કોઈ બે સમસ્યા રજૂ કરો અને શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન દ્વારા તેનો ઉકેલ કઈ રીતે મેળવી શકાય તે સમજાવો.
- (B) નીચેના છ હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોનો જવાબ આપો : 4
- (1) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની કોઈ એક વ્યાખ્યા લખો.
- (2) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનના કોઈપણ બે કાર્યક્ષેત્ર જણાવો.
- (3) અપવાદરૂપના વિદ્યાર્થીની સમસ્યા ઉકેલવા માટે અભ્યાસની કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરશો ?
- (4) અવલોકનના કયા કયા પ્રકારો છે ?
- (5) વ્યક્તિ અભ્યાસ દ્વારા નિદાન કાર્ય થયા પછી શું કરવું અનિવાર્ય છે ?
- (6) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનના ક્ષેત્રમાં નોંધપાત્ર પ્રદાન આપનાર કોઈપણ બે મનોવિજ્ઞાનીઓના નામ જણાવો.
2. (A) નીચેના કોઈ એક પ્રશ્ન સમૂહનો જવાબ આપો : 14
- (1) બાળકના જ્ઞાનાત્મક-ભાવાત્મક વિકાસમાં ઘર-પરિવારની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
- (2) વૃદ્ધિ અને વિકાસ એટલે શું ? તેમની વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.
- અથવા**
- (1) વિકાસની વિવિધ અવસ્થાઓ તેના લક્ષણો સહિત જણાવો.
- (2) ભારતીય તરુણોની મહત્ત્વની વ્યક્તિગત અને સામાજિક સમસ્યાઓ જણાવો.
- (B) નીચેના પાંચ હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોનો જવાબ આપો : 3
- (1) વૃદ્ધિ અને વિકાસને અસર કરતાં મુખ્ય પરિબલો કયા છે ?
- (2) પરિપક્વતા એટલે શું ?
- (3) તર્કશક્તિ અને બુદ્ધિ કયા પ્રકારના વિકાસ સાથે સંકળાયેલા છે ?
- (4) તરુણાવસ્થાનો સમયગાળો કયો હોય છે ?
- (5) વ્યક્તિગત ભિન્નતા એટલે શું ?

3. (A) નીચેના કોઈ એક પ્રશ્ન સમૂહનો જવાબ આપો : 14
- (1) બુદ્ધિ એટલે શું ? ગિલ્ડર્ડનું બુદ્ધિ અંગેનું ત્રિપરિમાણીય મોડેલ સમજાવો.
 - (2) વ્યક્તિત્વની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી વ્યક્તિત્વમાપનની પ્રક્રિયા પદ્ધતિ સમજાવો.

અથવા

- (1) અભિપ્રેરણા એટલે શું ? તેને અસર કરતાં પરિબલો જણાવો.
 - (2) બચાવ પ્રયુક્તિનો અર્થ જણાવી કોઈ ત્રણ પ્રયુક્તિ વિશે ઉદાહરણ આપીને સમજાવો.
- (B) નીચેના છ હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોનો જવાબ આપો : 4
- (1) સાંવેગિક બુદ્ધિ એટલે શું ?
 - (2) અપવાદરૂપ બાળકો તરીકે કેવા બાળકોનો સમાવેશ થાય છે ?
 - (3) યુગની દ્રષ્ટિએ વ્યક્તિત્વના કયા પ્રકારો છે ?
 - (4) ટી.એ.ટી. (T.A.T.)નું પુરું નામ જણાવો.
 - (5) 'જો પરીક્ષામાં સારા ગુણ લાવીશ તો તને મોબાઈલ મળશે' આ વાક્યમાં કયા પ્રકારની પ્રેરણા છે ?
 - (6) 'પરીક્ષામાં નાપાસ થનાર વિદ્યાર્થી પેપર અધરું હતું તેમ કહે તો તે કયા પ્રકારની બચાવ પ્રયુક્તિનો ઉપયોગ કરે છે ?

4. (A) નીચેના કોઈ એક પ્રશ્ન સમૂહનો જવાબ આપો : 14
- (1) સર્જનાત્મક બાળકની ઓળખ કેવી રીતે કરશો ? સવિસ્તાર જણાવો.
 - (2) સુખાકારી સાથે સંકળાયેલા આચારો સમજાવો.

અથવા

- (1) સંતુલિત માનસિક સ્વાસ્થ્ય ધરાવતી વ્યક્તિનાં લક્ષણો જણાવો.
 - (2) સંઘર્ષ એટલે શું ? તેના પ્રકારો ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
- (B) નીચેના પાંચ હેતુલક્ષી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોનો જવાબ આપો : 3
- (1) બાળકની સર્જનાત્મકતા ઓળખવા માટે કયા સાધનનો ઉપયોગ કરશો ?
 - (2) સુખાકારી એટલે શું ?
 - (3) માનસિક સ્વાસ્થ્ય જાળવવામાં મા-બાપે બાળકો સાથે કેવો વ્યવહાર કરવો જોઈએ ?
 - (4) આત્મ સાક્ષાત્કાર એટલે શું ?
 - (5) અનુકૂળનની કોઈ એક વ્યાખ્યા આપો.

Seat No. : _____

MA-132

March-2019

B.Ed., Sem.-I (Repeater)

A-01 : Childhood and Growing up

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) Answer any **one** question group of the following question groups. **14**

- (1) Clarify the meaning, concept and nature of Psychology.
- (2) Which way the knowledge of Educational Psychology is useful to the teacher ?

OR

- (1) What is Observation ? State its importance and limitations.
- (2) State any two problems of classroom and explain how educational psychology is useful to solve it.

(B) Answer any **four** of the following questions in **one** or **two** lines : **4**

- (1) Write any one definition of Educational Psychology.
- (2) State any two scope of Educational Psychology.
- (3) Which method of study can be used for solving the problem of exceptional student ?
- (4) Which are the types of Observation ?
- (5) What is necessary in case study after diagnosis ?
- (6) Give any two names of psychologist who has given remarkable contribution in the field of Educational Psychology.

2. (A) Answer any **one** question group of the following question groups. **14**

- (1) Clarify the role of home-family in cognitive and affective development of child.
- (2) What is growth and development ? Explain the difference between them.

OR

- (1) State the different stages of development with its characteristics.
- (2) State the main individual and social problems of Indian adolescence.

(B) Answer any **three** of the following questions in **one** or **two** lines. **3**

- (1) Which are the main factors affecting the growth and development ?
- (2) What is Maturity ?

- (3) Which type of development is correlated with Reasoning and Intelligence ?
- (4) What is the time period of adolescence ?
- (5) What is an individual difference ?

3. (A) Answer any **one** question group of the following question groups. **14**

- (1) What is Intelligence ? Explain the Gilford's 3-D model of Intelligence.
- (2) Clarify the concept of Personality and explain the projection method for personality assessment.

OR

- (1) What is Motivation ? State the factors affecting them.
- (2) Give the meaning of Defense Mechanism and explain any three techniques with examples.

(B) Answer any **four** of the following questions in **one** or **two** lines. **4**

- (1) What is Emotional Intelligence ?
- (2) Which types of children are included as an exceptional child ?
- (3) Which types of personality according to Yung ?
- (4) Give the full form of T.A.T.
- (5) "If you get good marks in exam, then you will get mobile" which type of motivation in this statement.
- (6) Which type of defense mechanism is used when a student failed in exam and said the paper was difficult ?

4. (A) Answer any **one** question group of the following question groups. **14**

- (1) Explain in detail how a creative child can be identified.
- (2) Explain the dimensions related with well-being.

OR

- (1) State the characteristics of balanced mentally healthy person.
- (2) What is Conflict ? Explain its types with examples.

(B) Answer any **three** of the following questions in **one** or **two** lines. **3**

- (1) Which tool is used to identify the creativity of a child ?
- (2) What is well-being ?
- (3) How parents should behave with children to maintain the mental health ?
- (4) What is self-realization ?
- (5) Give any one definition of Adjustment.